

S A I M O N S S E B E G S M O N T E F J O R S

Runas, kas mainīja pasauli

Stāsti par brīžiem, kas veidojuši vēsturi

SPEECHES THAT CHANGED THE WORLD

The words and stories of the moments that made history

With an introduction by Simon Sebag Montefiore

No angļu valodas tulkojusi *Elita Roze*

Jura Karčevska vāka dizains

Copyright © Quercus Publishing Ltd 2006

Originally entitled **SPEECHES THAT CHANGED THE WORLD**

First published in the UK by Quercus Publishing Ltd

For pictures: Moses, © David Lees/Corbis; Jesus, The Sermon on the Mount by Jean-Baptiste de Champaigne © Photo RMN/A Berlin; Mohammed, © Altaf Qadri/epa/Corbis; St Francis of Assisi, © The Gallery Collection/Corbis; Elizabeth I, © Private Collection/Bridgeman; Charles I, © Private Collection/Bridgeman; Oliver Cromwell, © Montclair Art Museum, New Jersey/Bridgeman; George Washington, © Art Archive/Musée du Château de Versailles; Thomas Jefferson, © akg-images; Napoleon Bonaparte, © Château de Versailles/Bridgeman; Abraham Lincoln, © North Wind Archives/Alamy; Emmeline Pankhurst, © Hulton-Deutsch Collection/Corbis; Marie Curie, © Getty Images; Mohandas Gandhi, © Dinodia Images/Alamy; **V I Lenin**, © **The Art Archive/Institute of Slavonic Studies/Marc Charmet**; Woodrow Wilson, © The Art Archive/Private Collection/Marc Charmet; Clarence Darrow, © Bettmann/Corbis; Neville Chamberlain, © Hulton-Deutsch Collection/Corbis; Adolf Hitler, © Hulton Archive/Getty Images; Joseph Stalin, © Popperfoto/Getty Images; Winston Churchill, © Keystone/Corbis; Vyacheslav Molotov, © Time & Life Pictures/Getty Images; Franklin D. Roosevelt, © Bettmann/Corbis; Charles de Gaulle, © Popperfoto/Getty Images; General George S Patton Jr, © Time & Life Pictures/Getty Images; Emperor Hirohito, © Bettmann/Corbis; Jawaharlal Nehru, © Bettmann/Corbis; J Robert Oppenheimer, © AP/PA Photos; General Douglas MacArthur, © Bettmann/Corbis; Nelson Mandela, © Mirrorpix; Eamon de Valera, © Bettmann/Corbis; John F Kennedy, © UPPA/Photoshot; Martin Luther King Jr, © Flip Schulke/Corbis; Malcolm X, © **Time & Life Pictures/Getty Images**; Shirley Chisholm, © Getty Images; Pierre Trudeau, © Bettmann/Corbis; Golda Meir, © Getty Images; Richard M Nixon, © Wally McNamee/Corbis; Indira Gandhi, © Sipa Press/Rex Features; Chaim Herzog, © Bettmann/Corbis; Mother Teresa, © Henrik Laurvik/AP/PA Photos; Pope John Paul II, © **Mirrorpix**; **Ronald Reagan**, © **Wally McNamee/Corbis**; Mikhail Gorbachev, © Jacques Langevin/Corbis Sygma; F W de Klerk, © Selwyn Tait/Time & Life Pictures/Getty Images; Vaclav Havel, © J A Giordano/Corbis Saba; Elie Wiesel, © Robert Maass/Corbis; George W Bush, © Reuters/Corbis.

ISBN 978-9984-859-27-9

© «Izdevniecība Avots», 2011

© J. Karčevskis, vāks, 2011

© E. Roze, 2011

Ievads

Saimons Sebegs Montefjors

Slavena cilvēka runa var paust ne tikai sava laika patiesību, bet arī lielus melus. Šajā lieliskajā runu apkopojumā ir gan slavinošas himnas demokrātikai brīvībai, kam pamatā ir cieņas un brīvības principi, kurus mēs godinām, gan labi vārdi, kas apgaismo pasauli. Taču šeit varam izlasīt arī dažas nicināmas runas, kas aptumšojušas brīvās pasaules horizontu. Tās ir vēstures briesmoņu runas, kas kalpo mums kā mācībstunda.

Daudzas no šīm runām pauž mūžīgas patiesības, kā, piemēram, jau par klasiku kļuvusi Abrahama Linkolna runa Getisbērgas kaujas gadadienā, kā arī mazāk zināmās čehu disidenta un vēlākā Čehijas prezidenta Vaclava Havela un Izraēlas prezidenta Čaima Hercoga runas.

Oratora māksla prasa teikt runu vienkāršiem, saprotamiem vārdiem, un tādas ir Muhameda, Jēzus un Martina Lutera Kinga runas, un ir svarīgi, ka orators savu runu rakstījis pats. Bet daudzas runas ir pilnas ļaunuma un muļķības, un tās mums māca, ka skaisti, filantropiski vārdi var ne tikai atklāt un apgaismot, bet arī noslēpt un izkropļot. Dažas runas ir patiešām orveliskas. Dažas ir nepatiesas, citas viltīgas, un citas īsti varam saprast tikai no vēsturiskā laika distances.

Imperatora Napoleona «ardievas vecajai gvardei» ir asarains farss, jo viņam nekad valsts intereses nav stāvējušas pāri paša personīgajām interesēm, un viņa ambīcijas noklāja Eiropas kauju laukus ar jaunu un nevainīgu cilvēku līķiem. Divas runas to teicējus parāda kā īstus politiskus izdzimtenus. Ļeņina 1917. gada septembra runā «visu varu padomēm» ir grūti saskatīt melus, taču viņam nebija pat mazākā nodoma nodot varu padomēm – strādniekiem un zemniekiem, bet gan paturēt šo varu sev un savas partijas oligarhiem, tāpēc šī runa ir nievājoša un ciniska. Ādolfa Hitlera runas parāda viņu kā spējīgu politisko agitatoru, aktieri un oratoru, taču tās slēpj cinismu, rupjus melus un smieklīgu pozēšanu. Pretēji viņam pašpārliecinātais «vienkārša kurpnieka dēls» Staļins savus atbaidošos uzskatus izklāsta pārsteidzošā atklātībā.

Un, protams, netrūkst arī pozētāju un tišu maldinātāju. Ričards Niksons solīja novērst taisnošanos, ko pats veicināja. Ģenerāļa Duglasa Makārtura atvadu runa ir lieliska, bet maldu pilna. Kad prezidents Mihails Gorbačovs cildināja «izvēles brīvību», viņš noteikti nedomāja savai tautai to piešķirt tik daudz, ka šī tauta aizmēza viņu pašu – kopā ar viņa mīloto komunismu. Nevils Čemberlens savā runā «miers mūsu laikam» padara sevi par skumju joku

objektu – jo ir grūti iedomāties lielākus maldus par šo patētisko, vienkāršos vārdos izteikto panākumu apliecinājumu.

Daudzas runas atklāj to teicēju raksturu un vērtības, taču tajā pašā laikā katra runa ir arī sava veida logs uz kādu lielu vēstures notikumu. Radio un televīzijas laikmetā daudzi cilvēki, iespējams, atcerēsies, kur viņi atradās, kad dzirdēja Džordža V. Buša runu 2001. gada 11. septembrī, Franklina Rūzvelta runu pēc Vācijas uzbrukuma Pērlhārborai vai Vjačeslava Molotova stostīgā balsī lasītos vārdus – kas patiesībā bija Staļina vārdi – pēc nacistiskās Vācijas iebrukuma Padomju Savienībā.

Taču vēl iespaidīgākas ir spontāni teiktās runas. Čārlza I runa tiem, kas to dzirdēja, droši vien bija neaizmirstama, kaut arī tā parāda spītīgu augstprātību un nolemta monarha lepnu patosu. Kromvela runa, atlaižot parlamentu, pauž gan viņa nikno gribu, gan svēto pārliecību par savu Dieva izredzētību. Taču, manuprāt, vislabākā ir runa, kas nav sacerēta par godu kādam lielumam, taču ir teikta labā valodā, ar morālu cieņu un taisnīgām dusmām, kurā runāts par visas civilizācijas pamattēmu, kas atspoguļota daudzās šeit lasāmajās runās, un tā ir Elija Vīzela tūkstošgades uzruna «vienaldzības ļaunums». Mums jāzina visas šīs runas. Taču, ja lasītājs atcerēsies kaut vai tikai Vīzela domas par vēsturi un cilvēku tajā, šī grāmata būs sasniegusi savu mērķi.

Simon Sebag Montefiore

Daudziem cilvēkiem Jēzus mācība, kas apkopota Kalna sprediķī, ir kristietības pamats – tā māca Jēzus. Jēzus no Nācaretes bija jūdu sludinātājs, ko mūsu ēras pirmajā gadsimtā romieši piesita krustā. Kristieši tic, ka viņš ir augšāmcēlies no mirušajiem, ka viņš ir Dieva dēls un caur viņu Dievs ir sevi atklājis pasaulei, un viņa nāve ir samierinājusi pasauli ar Dievu. Kristietība ir viena no galvenajām pasaules reliģijām; tās pamats ir Jēzus mācība un viņa sekotāju rakstītais, kas apkopots Bībelē Jaunajā Derībā.

Vēsturiski Jēzus tiek traktēts dažādi – kā morāles reformators, politiskais revolucionārs, Palestīnas zemnieks un harizmātisks rabīns. Evaņģēlijā aprakstītajam Jēzum piemīt milzīga autoritāte un brīnumdarītājas spējas, viņš ir pareģis, kura radniecību ar Dievu apstiprina dievišķās zīmes viņa kristīšanas laikā un viņa vēlākās pārvērtības. Tajā pašā laikā ir stāstīts, ka viņš dzīvojis nabadzībā, ka viņam nav bijis ģimenes, ka viņš bieži bijis redzams kopā ar nabadzīgajiem un sabiedrības izstumtajiem, sludinājis savu mācību, par ko ticis vajāts, cietis un miris, lai piepildītu Dieva gribu.

Jēzus dzimis Romas pārvaldītajā Palestīnā imperatora Augusta valdīšanas laikā, audzis Nācaretē un trīs gadus bijis ceļojošs sludinātājs Ziemeļpalestīnā, kuru laikā viņam radās daudzi sekotāji, ko piesaistīja viņa jūdu likumu skaidrojumi un viņa veiktie brīnumi. Jēzus kritizēja jūdu reliģiskos vadītājus un brīdināja no ļaunuma, ko rada Dieva likumu aizstāšana ar cilvēku likumiem, un tāpēc ieguva ienaidniekus gan jūdu, gan romiešu vidū. Poncija Pilāta valdīšanas laikā Jūdejā viņš tika notiesāts uz nāvi, sitot krustā, – šādu nāvessodu romieši piesprieda neromiešu pilsoņiem, kas apdraudēja Romas varu. Jēzus sekotāji apgalvoja, ka Jēzus ir augšāmcēlies no mirušajiem. Kristietība strauji izplatījās Vidusjūras valstīs. Pirmajā gadsimtā Romas imperatori Klaudijs un Nerons to nežēlīgi apspieda. Gadsimta beigās jūdu amatpersonas Palestīnā stingri norobežoja kristiešus no jūdiem.

Jēzus Kristus dzimis Palestīnā

4. gadā pirms mūsu ēras. Viņš sludināja jūdu Svēto Rakstu radikālo versiju. Viņa mācība, dziedināšana un brīnumi radīja viņam daudz sekotāju un piesaistīja politisko un reliģisko līderu uzmanību, kuri viņā saskatīja draudus Romas okupētās Palestīnas stabilitātei. Daži kristiešu domātāji Kalna sprediķi uzskata par agrīno kristiešu rakstnieku atziņu apkopojumu, nevis par runu, kas tikusi teikta sakarā ar konkrētu vēsturisku notikumu. Jēzus miris Palestīnā mūsu ēras 26. gadā.

**«Kad pulkstenis sitīs
pusnakti un visa pasaule
gulēs, Indija modīsies
jaunai dzīvei un brīvībai.»**

Džavaharlals Neru

Runa Indijas neatkarības pasludināšanas aktā
1947. gada 14. augustā

1 1947. gada 14. augustā, kad Lielbritānija piešķir brīvību Indijai, jaunais valsts vadītājs Džavaharlals Neru teica šo runu, atzīmējot ilgo brīvības cīņu sekmīgo nobeigumu.

1885. gadā vairākas organizācijas, kas cīnījās par britu likumu reformām, apvienojās Indijas Nacionālajā kongresā. Sākumā viņi tikai prasīja vairāk skolu un vairāk vietu indiešiem juridiskajās iestādēs. Taču 1907. gadā Kongress sašķēlās mērenajos, kas gribēja ar reformu palīdzību panākt Indijai domīniju, un radikālajos, kas prasīja nekavējošu un pilnīgu pašpārvaldi. Daļēja šķelšanās bija notikusi jau 1906. gadā, kad musulmaņu vadītāji, neapmierināti ar indiešu pārsvaru Kongresā, nodibināja savu Musulmaņu apvienību.

Otrā pasaules kara laikā šie dažādie grupējumi īslaicīgi apvienojās, lai atbalstītu Lielbritāniju. Tomēr tūdaļ pēc kara Kongresa kareivīgā frakcija pauda neapmierinātību ar Lielbritānijas vilcināšanos piešķirt Indijai pašnoteikšanos un politiskās darbības ierobežojumiem, kas Indijā bija spēkā kopš 1919. gada. Šīs kareivīgās jūtas uzkurināja arī notikumi Amritsarā, kur britu karaspēks uzbruka neapbruņotiem indiešiem, kas bija sapulcējušies uz mītiņu, nogalinot 379 un ievainojot 1200 cilvēku.

Indijas Nacionālā kongresa sanāksmē 1916. gadā Neru satika Mahātmu Gandiju, kura kampaņa par nevardarbīgo pretošanos un civilo nepakļaušanos britu varai sāka kļūt populāra. Otrā pasaules kara laikā, 1942. gadā, Kongress pieņēma Indijas nepakļaušanās rezolūciju, par ko partijas vadītāji, arī Neru un Gandijs, tika apcietināti. Tomēr, karam beidzoties, tautas atbalsts Nacionālajam kongresam bija nenoliedzams, un Lielbritānija bija spiesta piešķirt Indijai neatkarību. Gandijs nespēja pārliecināt musulmaņus, kuri Pakistānā izveidoja paši savu valsti ar Muhammedu Džinnu priekšgalā. Neru kļuva par Indijas premjerministru.

Džavaharlals Neru dzimis 1889. gada 14. novembrī Allahabadā, Indijā. Viņš bija bagāta jurista dēls. Neru bērnība bija rūpju neapēnota. Pirmā valoda ģimenē bija angļu valoda, un Neru izglītojās Anglijā. Viņš bija tuvs draugs Mahātmam Gandijam un piekrita gandrīz visiem viņa principiem, izņemot prasību pēc vienkāršas dzīves; Neru gribēja celt modernu Indiju, balstoties uz Indijas un Lielbritānijas labākajām tradīcijām, un gribēja, lai Indija ieņemtu savu vietu pasaules valstu sabiedrībā. Šo runu sakarā ar Indijas neatkarības pasludināšanu viņš teica Indijas parlamentā. Ir vēl otra runa, kas vēlāk tajā pašā dienā tika pārraidīta pa radio Indijas tautai. Neru bija ļoti populārs un tika saukts par Pandit (gudrais vīrs). Neru mira 1964. gada 27. maijā Deli, Indijā.

Māte Terēze bija Romas katoļu mūķene, kura kļuva slavena ar žēlsirdības darbu, palīdzot nabadzīgajiem un mirstošajiem cilvēkiem Kalkutā, Indijā. 1979. gadā viņai piešķīra Nobela Miera prēmiju.

Māte Terēze dzimusi 1910. gada 27. augustā Skopjē, Maķedonijā. Plaši pazīstams ir Mātes Terēzes pašraksturojums: «Man ir albāņu asinis, Indijas pilsonība, katoļu ticība, pasaules aicinājums, bet mana sirds pieder Jēzus sirdij.» Viņas runa, saņemot Nobela Miera prēmiju 1979. gadā, kas bija arī Starptautiskais bērna gads, apliecina viņas ticību, ka ikviens cilvēks – arī nedzimušā bērna – dzīvība ir vērtība. Māte Terēze mira 1997. gada 5. septembrī Kalkutā.

Māte Terēze dzimusi 1910. gadā Albānijā, pārtikas preču tirgotāja ģimenē. Agnese Gondža Bojardžu apmeklēja vietējo skolu, kur sāka veidoties viņas reliģiskā pārliecība. Astoņpadsmit gadu vecumā viņa aizgāja no mājām, lai pievienotos Loretas māsām – īru kopienai, kur viņai tika dots Māsas Marijas Terēzes vārds. Pirmo zvērestu viņa deva Kalkutā 1931. gadā, un pēc galīgā zvēresta 1937. gadā viņu pazina kā Māti Terēzi. Kādu laiku viņa bija skolotāja kristīgo meiteņu vidusskolā, bet 1946. gadā, sekodama iekšējam aicinājumam, viņa aizgāja no klostera, lai palīdzētu nabadzīgajiem. 1948. gadā Vatikāns deva viņai atļauju atstāt Loretas māsu kopienu un sākt savu jauno darbu Kalkutas arhibīskapa vadībā. Viņas izveidotā grupa – Žēlsirdi-

bas misionāri – deva nabadzības, šķīstības un paklausības zvērestu, pievienojot tam vēl ceturto zvērestu – bez atlīdzības palīdzēt nabadzīgajiem cilvēkiem. 1952. gadā viņi sāka palīdzēt mirstošajiem.

1957. gadā misionāri sāka palīdzēt lepras slimniekiem un veica izglītošanas darbu. Viņi arī nodibināja patversmi bāreņiem un pamestajiem bērniem. Sākot no 1959. gada, organizācija paplašinājās, viņi sāka darboties arī citās Indijas pilsētās. Drīz vien Žēlsirdības misionāriem jau bija filiāles 22 Indijas pilsētās. Māte Terēze apmeklēja Austrāliju, Āfriku un Dienvidameriku, lai tur dibinātu misijas filiāles.

Žēlsirdības misionāru kustība septiņdesmitajos gados izplatījās daudzās zemēs, un Māte Terēze guva atzinību, kā arī saņēma finansiālu atbalstu. 1979. gadā, kad viņa saņēma Nobela Miera prēmiju, Žēlsirdības misionāru filiāles darbojās vairāk nekā 25 pasaules valstīs. Vēlāk viņa sūtīja Žēlsirdības misionārus arī uz Krieviju, Ķīnu un Kubu.

Māte Terēze bija maza auguma, taču no viņas strāvoja enerģija, un viņas grumbu izvagotā seja, pateicoties televīzijai, bija pazīstama visā pasaulē. Viņai piemita svētuma

Satura rādītājs

Mozus. «Tev nebūs citus dievus turēt Manā priekšā.» Desmit baušļi, Otrā Mozus grāmata, 20, 1–17	5
Jēzus no Nācāretes. «Laimīgi garā nabagie, jo viņiem pieder Debesu valstība.» Kalna sprediķis, Mateja evaņģēlijs, 5–7	8
Muhameds. «Pagrieziet seju pret Svēto Mošēju.» Korāns, 2, 144–45, 147–50	16
Svētais Asīzes Francisks. «Mani mazie brāļi – putni, jūs esat vistuvāk Dievam.» Lūgšana putniem, 1220. gads	19
Karaliene Elizabete I. «Man ir karaļa sirds un dūša.» Runa Anglijas karaspēkam Tilberi 1588. gadā	22
Karalis Čārlzs I. «Es aizeju no samaitātas pasaules uz labāku pasauli.» Runa uz ešafota 1649. gada 30. janvārī	25
Olivers Kromvels. «Dieva vārdā – ejiet!» Runa, atlaižot Parlamentu, 1653. gada 20. aprīlī	29
Džordžs Vašingtons. «Kaislīga vienas tautas pieķeršanās citai tautai rada daudz ļaunuma.» Atvadu runa 1796. gada 17. septembrī	32
Tomass Džefersons. «Mēs visi esam republikāņi; mēs visi esam federālisti.» Inaugurācijas runa Vašingtonā 1801. gada 4. martā.	38
Napoleons Bonaparts. «Manas vecās gvardes karavīri, es saku jums ardievas.» Atvadu runa vecajai gvardei 1814. gada 20. aprīlī	44
Ābrahams Linkolns. «Pirms simt septiņiem gadiem mūsu tēvi lika pamatus jaunai nācijai šajā kontinentā.» Runa Getisbērgas kaujas gadadienā 1863. gada 19. novembrī	47
Emelīna Pankhersta. «Es esmu šeit kā kareivis, kas uz īsu brīdi atstājis kaujas lauku.» Runa sieviešu – sufražistu sanāksmē 1913. gada 13. novembrī	50
Marija Kirī. «Rādija zinātniskā vēsture ir skaista.» Par rādija atklāšanu, Vassara koledžā, Ņujorkā, 1921. gada 14. maijā	53
Mohandass Gandijs. «Indijai nav glābiņa.» Varanasi, Indijā, 1916. gada 4. februārī	57
Vladimirs Iljičs Ļeņins. «Visu varu padomēm!» Maskavā, 1917. gada septembrī	61
Vudro Vilsons. «Demokrātijai jāpadara pasaule droša.» Runa Kongresā 1917. gada 2. aprīlī	66
Klarens Darovs. «Es ticu mīlestības likumam.» Aizstāvības runa Henrija Svīta lietā 1926. gada aprīlī	70

Nevils Čemberlens. «Miers mūsu laikam.» Dauningstrītā 10, Londonā, 1938. gada 30. septembrī	74
Ādolfs Hitlers. «Mana pacietība ir beigusies.» Runa Sporta pili, Berlīnē, 1938. gada 26. septembrī. «No šā brīža es esmu Vācijas Reiha pirmais karavīrs.» Runa Reihstāgā, Berlīnē, 1939. gada 1. septembrī	77
Josifs Staļins. «Ir būtiski svarīgi, lai karš turpinātos, cik ilgi vien iespējams.» Runa politbirojā 1939. gada 19. augustā.....	84
Vinstons Čērčils. «Es nevaru piedāvāt neko citu kā vien smagu darbu, asinis, asaras un sviedrus.» Runa Parlamenta apakšnamā, Londonā, 1940. gada 13. maijā. «Tā bija mūsu zvaigžņu stunda.» Runa Parlamenta apakšnamā, Londonā, 1940. gada 18. jūnijā. «Nekad vēl cilvēces konfliktos daudzi nav bijuši tik daudz parādā dažiem.» Runa Parlamenta apakšnamā, Londonā, 1940. gada 20. augustā.....	89
Vjačeslavs Molotovs. «Nodevība, kurai nav līdzīgas civilizēto valstu vēsturē.» Paziņojums par nacistiskās Vācijas iebrukumu Padomju Savienībā 1941. gada 22. jūnijā	95
Franklins D. Rūzvelts. «Vienīgais, no kā mums jābaidās, ir pašas bailes.» Inaugurācijas runa 1933. gada 4. martā. «Šī diena paliks atmiņā kā negoda diena.» Runa Kongresā 1941. gada 8. decembrī.....	99
Šarls de Golls. «Franču pretestības liesma nedrīkst nodzist, un tā nenodzisīs.» Uzruna tautai 1940. gada 18. jūnijā.....	105
Ģenerālis Džordžs S. Patons, juniors. «Es pats personīgi nošaušu to nelieti kucesdēlu Hitleru.» Runa, kas teikta ASV Trešajai armijai D–dienas priekšvakarā, 1944. gada 5. jūnijā	108
Imperators Hirohito. «Ienaidnieks ir pielietojis jaunu un briesmīgu bumbu.» Paziņojums par Japānas kapitulāciju 1945. gada augustā	112
Džavaharlals Neru. «Kad pulkstenis sitīs pusnakti un visa pasaule gulēs, Indija modīsies jaunai dzīvei un brīvībai.» Runa Indijas neatkarības pasludināšanas aktā 1947. gada 14. augustā.....	116
Dž. Roberts Openheimers. «Mēs paveicām šo darbu tāpēc, ka tā bija organiska nepieciešamība.» Losalamosā, Ņūmeksikā, 1945. gada 2. novembrī.....	120
Ģenerālis Duglass Makārturs. «Es tikko atstāju jūsu dēlus Korejas kauju laukos... Viņi ir lieliski.» Atvadu runa Kongresā, Vašingtonā, 1951. gada 19. aprīlī.....	124
Nelsons Mandela. «Es esmu pirmais apsūdzētais.» Pretorijā, 1964. gada 20. aprīlī. «Beidzot brīvi.» Johannesburgā, 1994. gada 2. maijā.....	128
Eimons De Valera. «Viņi visi bija labi cilvēki.» Runa Lieldienu sacelšanās piecdesmitajā gadadienā, 1966. gada 10. aprīlī.....	134

Džons F. Kenedijs. «Neprasiet, ko jūsu valsts var darīt jūsu labā; prasiet, ko jūs varat darīt savas valsts labā.» Inaugurācijas runa Vašingtonā 1961. gada 20. janvārī. « <i>Ich bin ein Berliner</i> .» Runa pie Berlīnes mūra 1963. gada 26. jūnijā	138
Martins Luters Kings, juniors. «Es redzēju sapni.» Runa pie Linkolna memoriāla Vašingtonā 1963. gada 28. augustā. «Es redzēju apsolīto zemi.» Runa Memfisā, Tenesijā, 1968. gada 3. aprīlī.....	146
Malkolms Eks. «Nevar ienīst koka saknes, neienīstot visu koku.» Runa Detroitā 1964. gada 14. februārī	154
Šērlija Čisolma. «Esmu vairāk pakļauta diskriminācijai tāpēc, ka esmu sieviete, nekā tāpēc, ka esmu melnādainā.» Runa Kongresā, Vašingtonā, 1969. gada 21. maijā	158
Pjērs Trudo. «Kas ir cilvēku nolaupīšanas upuri?» Runa radiopārraidē tautai 1970. gada 16. oktobrī	162
Golda Meira. «Pārtrauciet nogalināt.» Runa Knesetā, Jeruzalemē, 1970. gada 26. maijā.....	168
Ričards M. Niksons. «Baltajā namā nav pieļaujama taisnošanās.» Uzruna tautai 1973. gada 30. aprīlī.....	172
Indira Gandija. «Sieviešu izglītošana ir pat svarīgāka par vīriešu izglītošanu.» Nūdeli, Indijā, 1974. gada 23. novembrī.....	177
Čaims Hercogs. «Naids, neziņa un ļaunums.» Runa ANO Ģenerālajā asamblejā 1975. gada 10. novembrī.....	181
Māte Terēze. «Mīlestība sākas mājās.» Runa, saņemot Nobela Miera prēmiju Oslo, Norvēģijā, 1979. gada 11. decembrī.....	185
Pāvests Jānis Pāvils II. «Mūsu Polijas brīvība ir maksājusi ļoti dārgi.» Runa Jasna Goras klosterī, Polijā, 1983. gada 18. jūnijā	189
Ronalds Reigans. «Mister Gorbačov, nojauciet šo mūri!» Runa pie Brandenburgas vārtiem Rietumberlīnē, Vācijā, 1987. gada 12. jūnijā	193
Mihails Gorbačovs. «Izvēles brīvība ir vispārējs princips, un tam nedrīkst būt izņēmumu. » Runa ANO, Ņujorkā, 1988. gada 7. decembrī.....	199
F. V. de Klerks. «Ir pienācis sarunu laiks.» Runa, atklājot Parlamenta sesiju, Pretorijā, Dienvidāfrikā, 1990. gada 2. februārī	203
Vaclavs Havels. «Mēs dzīvojam piesārņotā morālajā vidē.» Runa radiopārraidē Čehoslovākijas tautai 1990. gada 1. janvārī	207
Elijs Vizels. «Vienaldzības briesmas.» Runa tūkstošgadei veltītajā septītajā sarīkojumā Baltajā namā, Vašingtonā, 1999. gada 12. aprīlī.....	211
Džordžs V. Bušs. «Lielu cilvēki ir cēlušies aizstāvēt lielu tautu.» Uzruna tautai 2001. gada 11. septembrī.....	217